

УДК 81'276.5:378.18+811.411.21

А. Кучеренко, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
k.alina92@ukr.net

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ У ЙОРДАНСЬКИХ СПІЛЬНОТАХ FACEBOOK (НА МАТЕРІАЛАХ ГУМОРИСТИЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ)

Із дослідження мови молоді в йорданських спільнотах мережі Facebook проаналізовано близько 500 гумористичних публікацій, у яких яскраво відображаються прояви мовнокреативної діяльності досліджуваної вікової групи. Це пояснено тим, що учасники таких мультикультурних інтернет-спільнот, як соціальні мережі, мають потребу в засобах самоідентифікації та самовираження. Для цього активно використовується певний мовний та соціокультурний код. Розкрито специфіку функціонування усно-розмовної форми арабської мови, зокрема молодіжного сленгу, у соціальній мережі Facebook. Предметом дослідження стали лінгвістичні та соціолінгвістичні особливості мови публікацій у йорданських молодіжних інтернет-спільнотах. Розмовні варіанти арабської мови, які використовуються в нових медіа, де-факто не внесені до офіційного реєстру, тому в цій праці виявлено особливості графічної передачі сленгу в неформальному інтернет-спілкуванні. Зазначено, що демократичні настрої в суспільстві, схильні перед західною культурою та відсутність жорсткого державного контролю над онлайн-комунікацією сприяють розвитку неофіційних різновидів арабської мови в мережі Facebook. Зауважено на змішуванні мовних кодів англійської та арабської мов, інтегруванні англійської сленгової лексики в йорданській онлайн-комунікації, використанні мовної гри у словотворі та ін. Проведене дослідження засвідчило високий рівень відкритості йорданського молодіжного сленгу до іншомовних запозичень, лінгвокультурних контактів, інноваційних засобів розвитку мовного узусу. Це явище зумовлено багаторічним впливом англосовієтської культури на йорданське суспільство як у реальному світі, так і інтернет-просторі. З іншого боку, для неформального молодіжного спілкування встановлено активне вживання обсценної лексики та енантіосемії, що підтверджує світову тенденцію до згрубілості мовлення як засобу самовираження в соціальних медіа.

Ключові слова: інтернет-спільнота, йорданський діалект, мовна гра, мовна інтерференція, молодіжний сленг, обсценність, онлайн-комунікація.

У сучасній онлайн-комунікації беруть участь представники різних прошарків суспільства. У таких багатомовних спільнотах, як соціальні мережі, мова є засобом самоідентифікації [Danet, Herring, 2007]. Вербальна поведінка перетворюється на важливий критерій самовираження в умовах нестачі візуальної інформації. Арабська інтернет-комунікація становить особливий інтерес для соціолінгвістичних досліджень, оскільки розмовні варіанти мови, які активно використовуються в нових медіа, де-факто не внесені до офіційного реєстру. Окрім того, вживання цих різновидів відображає природну живу мову під впливом інтернет-технологій. Отже, ця стаття присвячена науковій проблемі соціолінгвістики, пов'язаній зі стрімким розвитком арабського мовного узусу.

У гетерогенному арабському суспільстві молодіжний сленг спирається насамперед на престижні міські соціолекти [Arabic in the City..., 2007]. Як зазначають дослідники (К. Міллер, Е. Ал-Вер, К. Зіамарі, Ш. Різк та ін.), недостатній рівень вивченості цього варіанта зумовлюється критичним ставленням прихильників панарабізму до неформальних різновидів арабської мови та з їхньою стигматизацією як небажаних відхилень і викривлень еталона [Arabic and the Media..., 2010; Arabic in the City..., 2007]. Водночас молодь належить до активних користувачів соціальних медіа, і тому розкриття специфіки функціонування цього субкоду в глобальній мережі є важливим завданням лінгвоарабістики. Отже, актуальність цієї розвідки зумовлена необхідністю вивчення особливостей використання різних варіантів арабської мови серед молодого населення в умовах динамічного розвитку її неофіційного реєстру. Новизна дослідження пов'язана з тим, що це є однією з перших спроб в українській арабістиці встановити лінгвістичні параметри йорданського молодіжного сленгу в соціальних медіа, зокрема на основі гумористичних публікацій, у яких яскраво проявляється мовна креативність інтернет-користувачів.

Зважаючи на недостатній рівень вивченості мови йорданської молоді в соціальних медіа, метою цієї статті є встановлення основних лінгвістичних особливостей студентського онлайн-спілкування в мережі Facebook. Для реалізації поставленої мети необхідно розв'язати низку завдань:

- роз'яснити доцільність вивчення гумористичних публікацій при аналізі молодіжного сленгу;
- визначити фонографічні риси молодіжного сленгу в йорданських інтернет-спільнотах;
- встановити особливості словника йорданської молоді у Facebook;
- проаналізувати засоби мовної гри в гумористичних публікаціях;
- пояснити прояви інтерференції з англійського молодіжного сленгу до йорданського контенту.

Матеріалом дослідження послуговувало понад 500 публікацій у розважальних спільнотах "Bāndā", "Essraaa", "Nukat shawāri", "Semicolon"; із чисельністю користувачів від 400 000 осіб. Практичне значення цього дослідження полягає в можливості застосування його результатів у викладанні спецкурсів з арабської мови, дотичних до арабської діалектології, соціолінгвістики, інтернет-лінгвістики. Методологічною основою цієї праці стали соціолінгвістичні дослідження у сфері інтернет-комунікації Я. Андроцопулоса, Б. Дейнета, С. Геррінг, Д. Крістала та ін.

Серед характерних рис мови інтернет-спільнот Я. Андроцопулос наводить:

- специфічну графічну репрезентацію стандартної розмовної вимови або нестандартні наголоси;
- синтаксичні моделі, типові для розмовної форми мови;
- маркери усного дискурсу, вживання розмовної та жаргонної лексики [Androutsopoulos, 2011].

Молодіжному сленгу притаманні мовні інновації, до яких належить творчість на лексичному рівні, специфічна для окремих груп [Arabic in the City..., 2007, p. 276]. В арабському онлайн-спілкуванні в соціальних медіа простежуються такі глобальні тенденції до змін у мові, як специфічні фонографічні засоби оптимізації комунікації, спрощений синтаксис, навмисні й випадкові помилки друку, широкий вжиток лексики соціальних мереж та інтерферентів із західних мов, інтенсифікація мовної гри тощо [Crystal, 2009; Daoudi, 2011; Dashti, Dashti, 2016; 2017; Jarbou, Al-Share, 2012; Khalil, 2012]. Молодіжний та інтернет-сленг перебувають у процесі активного взаємовпливу між собою. Окрім того, сленг використовується навіть у публікаціях релігійної спрямованості [Zaki, 2017],

що вказує на його популярність і вплив на інші розмовні форми арабської мови в соціальних медіа.

Необхідність реалізації розважальної функції онлайн-комунікації в соціальних медіа зумовлює інтенсифікацію мовної гри в молодіжному сленгу. Однак гра може переростати свою роль забавляння і в такий спосіб перетворюватися на засіб оформлення інтернет-комунікації [Crystal, 2009, p. 80]. Даючи змогу користувачам виразити певний емоційний стан та досягти комунікативних цілей [Marone, 2015, pp. 61–63], гра може призводити до появи ігрових варіантів мови. Наприклад, за Л. Гоун та Дж. Воґан (див. [Gawne, Vaughan, 2011]), на основі гри, що охоплює всі системні рівні англійської мови, функціонує т. зв. LOLspeak, який начебто імітує мову котів та собак. У рунеті довгий час поширеним був "олбанський сленг". Такі форми мови, з одного боку, спричиняють комічний ефект, а з іншого, сприяють самовираженню мовців, їхньому об'єднанню в окремі групи за спільними інтересами. У неформальному інтернет-спілкуванні гумор використовується як елемент комунікативної креативності, а також задля зближення учасників комунікації [Marone, 2015]. Гумор сприяє розвитку та підтримці соціальних взаємовідносин, знижує відчуття невпевненості комунікантів і полегшує їхнє спілкування. Для розуміння жарту мовець повинен мати достатній рівень соціокультурної обізнаності, і тому гумор є невіддільною частиною молодіжного спілкування, яке тяжіє до закритості від представників інших соціальних груп. Доцільність аналізу гумористичних публікацій пояснюється тим, що вони створюють можливість для вільного вербального самовираження та креативності. Це особливо актуально в арабському диглосному суспільстві, де діють офіційні обмеження в багатьох сферах життя. Гумор у соціальних мережах дає мовцям змогу сублімувати накопичені емоції зрозумілою повсякденною мовою, а також розвивати цю мову без регулювання з боку органів влади.

Ш. Різк та К. Зіамарі у дослідженнях молодіжного сленгу в Марокко та Єгипті (зокрема каїрського) вказують на вплив масової культури, міської музики, популярних телешоу, кінофільмів на демократизацію спілкування [Arabic in the City..., 2007, p. 21]. Це призводить до розширення узусу в міських соціолектах. Однак перенесення сленгізмів до словника інших верств населення призводить до втрати популярності цих одиниць серед молодих мовців, які прагнуть зберегти існування свого лекту в закритій формі. Таким чином, молодіжний сленг перебуває у стані постійного динамічного розвитку.

Досліджені нами ресурси мають подібні риси в інформації про сторінки, де відображено основні зацікавлення адміністраторів (дописи про життя, кохання, жарти, натхнення, мотивацію тощо); вони вподобані та читаються одними й тими ж користувачами Facebook; містять посилання одна на одну; схожі формулювання основних подій / дискусійних тем; використовуються ідентичні або подібні форми арабської мови (передусім на основі машрикської групи діалектів). Попри те, що всі досліджені спільноти виконують розважальну функцію, вони мають певні відмінності в наповненні. У контенті "Essraaa", "Semicolon", "Bāndā" фігурують публікації на тему кохання й долі, містяться як жартівливі, так і серйозні дописи, на кшталт роздумів про життя; у "Nukat shawāri" (перекл. "Жарти вулиць") переважають жарти, меми та інші гумористичні публікації [Essraaa, 2019; Semicolon, 2019; Bāndā, 2019; Nukat shawāri, 2019].

Водночас усі спільноти націлені на молодіжну вікову групу, адже в контенті майже відсутні матеріали про подружнє життя, професійну діяльність, батьківство тощо.

Дописи публікуються передусім від імені спільнот, що фактично унеможлиблює визначення особи автора. Публікації між собою пов'язані передусім загальною тематикою життя молоді в усіх його аспектах, однак конкретної послідовності змісту не виявлено. Актуальні зацікавлення (мода, нові музикальні альбоми, фільми тощо), прецедентні ситуації (світові та йорданські новини), душевні переживання (сесія, не-взаємне кохання), погода та інші елементи повсякденності спонукали адміністраторів до розміщення жартівливих повідомлень у загальному доступі.

Графічний і лексичний рівні мовної системи вважаються найбільш гнучкими. Вони першими зазнають змін. Арабська графічна система, яка відрізняється від європейських мов, у нестандартних формах на кшталт сленгу демонструє численні відхилення від норми. Це зумовлене відсутністю регулювання, контролю та жорсткої цензури в соціальних медіа [Arabic and the Media..., 2010]. На підставі аналізу зазначеного контенту [Essraaa, 2019; Semicolon, 2019; Bāndā, 2019; Nukat shawāri, 2019] було встановлено поширені *фонографічні* відхилення від норм стандартної мови. Їхня специфіка полягає у транскрибуванні безпосередньо усного мовлення на письмі та в ігноруванні орфоепічних норм:

- взаємозамінність літер *yā'* та *alif maqṣūra*. Це явище настільки частотне, що стало предметом висміювання: "*kībūrd an-nās illī bikṭubū al-yā' badal min al-alif al-maqṣūra (alif maqṣūra \$1.99)*" (клавіатура людей, які пишуть "*yā'*" замість "*alif maqṣūra \$1.99*") – до тексту додається зображення клавіатури із цінником;

- субституція *ta marbūta* на *alif maqṣūra* в єгипетському діалекті вважається усталеною, а заміна на *ha* в усьому арабському контенті є особливістю не тільки електронної комунікації, але загалом відображає арабське неофіційне письмо, де діакритичні знаки часто відсутні. Ця тенденція проникла й до йорданського контенту;

- літера *ha* інколи замінюється графемою *t (ta marbūta)* у кінці слова. Наприклад, "*qālat la-h*" постає у вигляді "*qālat la-t*". Це не змінює семантику, а є лише графічним відхиленням. Втім, зазначене не є випадковою помилкою друку, а навпаки, слугує засобом графічної гри в інтернет-комунікації;

- відокремлене написання сполучників *bi-* (у), *li-* (для), *fa-* (та), які за нормами сучасної стандартної арабської мови завжди пишуться разом із наступним словом;

- скорочення сполучників *fī* (у) та *alā* (на) до однієї графеми (*f* та *'* відповідно) та їхнє написання разом із наступним словом в означеному стані, тобто з артиклем *al-*;

- написання заперечної частки "*mā*" разом із дієсловами (у вигляді префікса) і сполучного прийменника *li-* зі сполучним займенником (у вигляді постфіксів), наприклад: "*mā-qala-lī*" (він не сказав мені);

- подвоєння фонемі [l], виражене шаддою, як результат оптимізації запису дієслова, яке закінчується цією фонемою, у формі разом зі сполучником *li-*, наприклад: "*qallī*" (він сказав мені) / "*qallun*" (він сказав їм);

- опущення або зайві довгі голосні. Наприклад, "*qallī*" (він сказав мені), "*qūl*" (скажи), "*khūd*" (візьми), замість стандартних "*qāla lī*", "*qul*", "*khudh*";

- редуплікація довгих голосних для передачі тону, гучності, інтонації, акцентуації. Наприклад, "*shārikūūū*" (поширюйте), "*marhabaaan*" (привіт) та ін. Такі засоби використовуються для підсилення емоційності повідомлення, його наближення до реципієнта та, як наслідок, спонукання до активізації онлайн-комунікації серед учасників спільноти;

• відсутність графічного аліфа для позначення форми знахідного відмінка, що відображає усне мовлення з порушенням орфоепічних норм стандартної мови;

• використання позавербальних засобів інтернет-комунікації, на кшталт # (гештег), емотиконів (зараз популярності набули три види – "smāyl" – смайл, "īmūjī" – емоджі, "stīkir" – наліпка, стікер) і нижнього підкреслювання "jāyyid_jiddan" (дуже добре) та ін. Це мотивовано, по-перше, прагненням відповідати комунікативному контексту (неофіційне спілкування електронними засобами), по-друге, бажанням компенсувати емоційну експресивність, відсутню в умовах віртуальної інтеракції;

• вербальні засоби використовуються для передачі сміху (редупліковані графеми *h*, *kh*, буквосполучення *hā* та рідше – *h*). Це пояснюється зручністю передачі емоційного стану без необхідності перемикання на інші знакові системи (на кшталт використання емоджі), коли комуніканти не бажають витратити зайвий час і зусилля на друк повідомлення.

Обсценність і грубість визначають притаманною рисою молодіжного спілкування передусім для європейських мов [Arabic in the City..., 2007]. Демократизація онлайн-спілкування в йорданському суспільстві призвела до наслідування цієї тенденції у молодіжному сленгу в мережі Facebook. Обсценізми можуть бути представлені як запозиченнями на кшталт "shū hādā l-būlshīt" (що це за фігня), так і питомо арабською лексикою: "tēg li-l-'ars" (познач негідника), "tīz bi-d-dāyet" (гаплик (дупа) дієті), "menshen li #ṣadīqī-k al-kahtūt" (познач свого жадібного друга) та багато іншого [Nukat shawāri, 2019]. Табуйовані теми також порушуються. Наприклад: "lammā tadhkhal #jahannam wa tashuf ustādh al-islāmiyya" (коли ти входиш до пекла та бачиш там викладача ісламістики) [Nukat shawāri, 2019]. Однак жарти, пов'язані з релігією та духовністю, в арабо-мусульманському суспільстві можливі здебільшого лише в неформальному спілкуванні.

Прагнення до згубності мовлення призводить до використання енантіосемії, вираженої в незвичній контекстуальній конотації. Наприклад, "menshen ṣadīqā-k illī kharraba akhlāqā-k" (познач друга, який зіпсував твої манери), "anā dā'imān astashīr ṣadīqī l-muqarrab fi / kull umūr ḥayātī, wa lidhālik ḥayātī fāsida / #menshen" (Я завжди раджуся з найближчим другом у всіх справах мого життя, і тому моє життя зіпсоване / #позначай). У наведених зразках конотація висловів "kharraba akhlāq" (зіпсував манери) і "ḥayātī fāsida" (моє життя зіпсоване) є позитивною, адже в тексті вказується на закриті інформацію: міцну дружбу, близькі стосунки з товаришем [Nukat shawāri, 2019]. Паралельно слід виділити випадки з протилежним використанням енантіосемії – для надання негативної конотації. Це стосується, зокрема, субстантивів на позначення ввічливого звертання "ḥaḍrīta-k" (шановний пане), "ṣayyidī" (пане), "muḥtaram" (шановний) та ін. Імплицитне значення пов'язується зі зниженням статусу реципієнта ввічливого звертання.

У йорданському інтернет-контенті науковці звертають увагу на активне вживання англомовної лексики, перемикання на англійську мову, що пояснюється поширеністю цієї західної мови у вищих навчальних закладах Йорданії [Saleh, 2015]. З іншого боку, англійська мова в інтернет-просторі впливає на всі мови, що функціонують у глобальному медіапросторі [Crystal, 2009]. Тож спостерігаємо активну інтерференцію на різних мовних рівнях.

Проведене дослідження вказує на те, що на позначення повсякденних понять у йорданському молодіжному сленгу використовується або питомо арабська лексика, або засвоєні запозичення. Незасвоєні або част-

ково засвоєні запозичення використовуються оказіонально або у спільнотах, де вживання іншомовної лексики сприяє збільшенню престижу та популярності контенту. Це, наприклад, помітно виражене в досліджених нами студентських ресурсах "Bāndā" та "Essrā", у яких сленгізми охоплюють навіть службові частини мови. Наприклад, використовуються лексеми "blīz" (будь ласка, англ. please) і "yes" (так, англ. yes), оскільки неочікуване перемикання з арабської на англійську мову здатне викликати комічний ефект [Essraaa, 2019; Bāndā, 2019].

Вживання засвоєних запозичень зазвичай виправдане контекстом студентського життя або вищою доцільністю їхнього використання. Наприклад, у йорданських університетах нерідко деякі дисципліни або викладаються англійською мовою, або пропонують англійськомовну літературу як основні навчальні матеріали. Йорданія, як багато інших колишніх англійських колоній, і досі зберігає прихильність до британської та американської освіти, що визнаються одними з найкращих у світі. З іншого боку, перемикання на англійську мову пов'язують із високим соціальним статусом у йорданському суспільстві [Arabic in the City..., 2007, p. 21].

Спираючись на контент досліджених спільнот, ми виділили поширені лексико-семантичні групи запозичень, серед яких основними є "студентське життя", "споживацька культура", "онлайн-комунікація". У спільнотах "Essraaa" і "Bāndā" [Essraaa, 2019; Bāndā, 2019] помітну позицію займають інтернаціоналізми для позначення назв навчальних та наукових дисциплін ("byulūjiyā" (біологія) замість стандартного "ilm al-'ahyā", "filālūjiyā" (філологія) замість "fiqh al-luḡa" тощо). Утім, у студентському лексиконі загалом фіксуємо часте вживання незасвоєних лексем з англійської мови замість арабських відповідників. Наприклад: "fāyāl" (семестровий іспит, англ. final) замість "imtiḥān nihā'iy", "tirm" (семестр, англ. term) замість "faṣl", "breyk" (перерва, англ. break) замість "istirāḥa" тощо [Essraaa, 2019; Bāndā, 2019].

Споживацька культура (консьюмеризм) пов'язана з цінностями сучасного суспільства, зайнятого масовим споживанням матеріальних благ, які значно перевищують базові потреби людини. Соціальні медіа останнім часом перетворилися на платформу реклами та просування товарів і послуг, а тому словник користувача мережі активно поповнюється одиницями на позначення популярних продуктів харчування, індустрії моди та краси тощо. У дослідженому йорданському контенті зафіксовано такі поширені зразки: "kab keyk" (кап-кейк / кекс, англ. cup cake), "jīz keyk" (чізкейк / сирний пиріг, англ. cheese cake), "hamburjer" (гамбургер, англ. hamburger), "kūfī shūb" (кав'ярня, англ. coffee shop), "skrāb" (скраб, англ. scrub), "tishīrt" (футболка, англ. T-shirt), "jīnz" (джинси, англ. jeans), "kēb" (кепка, англ. cap); "hāskī" (хаскі, порода собак, англ. husky) та ін. Зокрема, у гумористичному дописі, присвяченому темі модних страв і грайливому спілкуванню дорослої дитини з матір'ю, зустрічаємо: "māmā anā mish buneyya adama, anā kab keyk" (мамо, я не людське дитинча, я – кап-кейк) [Bāndā, 2019].

Деякі запозичені сленгізми тісно пов'язані зі спілкуванням у соціальних медіа: "māsīnjer" (месенджер, додаток для обміну повідомленнями, англ. messenger), "sēfī / selfī" ("селфі", фотографія самого себе, англ. selfie), "bag" ("баг", технічна помилка, сленгізм зі сфери інтернет-технологій, англ. bug), "skrīnshūt" ("скріншот", знімок екрану, англ. screen shot) тощо. Інтерференція відбувається також і з молодіжного сленгу, наприклад, "brū" (бро, брат, англ. bro), "beybī" (крихітка, англ. baby), "ekshen" (бо-

йовик, жанр кіно, англ. *action*), "*krāsh*" (людина-об'єкт захопності, англ. *crush*) тощо [Essraaa, 2019; Semicolon ;, 2019; Bāndā, 2019; Nukat shawāri, 2019].

З іншого боку, активні контакти у відкритих спільнотах мережі Facebook між арабською та англійською мовами призвели до інтерференції на рівні синтагм, тобто до використання кальок на позначення понять, явищ і предметів, які не існували раніше, а виникли нещодавно: "*kāmīrā amāmiyya*" (фронтальна камера, англ. *front camera*), "*istūdiyū at-taṣwīr*" (фотостудія, англ. *photo studio*), "*akhadha ṣūra*" (робити фотознімок, англ. *take a picture*), "*masaḥa feyrūs*" (видаляти вірус, англ. *delete virus*), "*kasara rūtin*" (розбавляти буденність, англ. *break routine*, досл.: ламати рутину), "*ta'am diliferi*" (доставка їжі, англ. *food delivery*), "*ḡasīl al-mukhkh*" (промивання мозку, англ. *brainwashing*) та ін. Зазначене стосується лексичної інтерференції не тільки в молодіжному сленгу йорданських інтернет-спільнот, аде в онлайн-комунікації можна зафіксувати представників і інших арабських країн та прошарків суспільства.

Наше дослідження засвідчило, що гра в молодіжному спілкуванні здійснюється за рахунок як арабського письма, так і латиниці. Для створення експресивності та комічності використовуються всі досяжні в медіапросторі засоби. З-поміж них чітких рис набуває графічна гра. Здійснюється, наприклад, навмисне опущення відступів між словами ("*shnūra'yukbih*" – що ти думаєш про це), використання збільшеного розміру шрифту, перемикання на латиницю, редуплікація графем для вираження тону / інтонації / акценту та ін.

Окремо слід згадати використання ерративів на основі орфографічних помилок та помилок друку. Останні можуть призводити до явищ омографії та паронімії. Цікаво, що використання ерративів викликає зниження стилю та вживання обценізмів, інвективів. Наприклад, "*an-net*" (інтернет) з опущеною літерою *l* в артиклі *al-*сприймається як займенник другої особи однини *anta*:

- *lēsh mā'am taḥki-nī?* (чому ти зі мною не розмовляєш);
- *li-annū anta ibn al-ḥarām* (тому що ти покидьок)

Nukat shawāri, 2019].

У наведеному прикладі використовується підсилення комунікативного наміру адресата (вираження обурення) вживанням обценізму "*ibn al-ḥarām*" (покидьок) щодо нього. Уся розмова будується навколо помилки друку з багаторазовим використанням обценізмів "*kalba*" (собака), "*bint al-kalba*" (суча донька), "*ḥayawāna*" (тварина).

Графічна гра може включати також навмисне реаранжування графем для досягнення гумористичного ефекту. Наприклад, висміюється помилка, спричинена швидкістю друку в так званих миттєвих повідомленнях під час спілкування у режимі "онлайн". Адресант, зробивши дві невдалі спроби надрукувати англіцизм "*aylayner*" (англ. *eyeliner* – підводка для очей), втрачає терплячість, що в мовному плані відображається в описовості останнього повідомлення із додаванням обценної лексеми "*kalba*" (собака): "*uyūnu-k sūda min fawq yā kalba lēsh?*" (Твої очі знизу чорні, собако. Чому?) [Nukat shawāri, 2019].

Мовна гра проявляється також на рівні словотвору, що призводить до появи неологізмів та окалізмізмів. Це особливо яскраво виражається на прикладі англійських запозичень: "*sarbaza*" (робити сюрприз, дієслово) та "*sarbaza*" (дивування, віддієслівний іменник), утворених від запозиченої лексеми "*surprīz*" (сюрприз); прикметника у формі порівняльного ступеня "*absat*" (кращий) від сленгового запозичення "*al-bīst frīnd*" (найліпший друг). З іншого боку, обігрування стосується також незвичного використання непродуктивної основи: "*ḥimār*" (віслик) – "*ḥamrana*" (тупість), носії імітують утворення віддієслівного іменника

від чотирикореневого дієслова), або дієслово "*ha-yama'leshū-nī*" (умовно перекл.: "вони мене заспокоють") від діалектизма "*ma'lesh*" (нічого не вдієш) [Essraaa, 2019; Semicolon ;, 2019; Bāndā, 2019; Nukat shawāri, 2019].

Поширений розмовний принцип утворення прізвиськ, що базується на додаванні певної риси характеру, елемента зовнішності, поведінки тощо до лексеми "*abū*" (батько), мігрував до медіапростору. Наше дослідження дало змогу виявити, що застосування цієї конструкції в молодіжному сленгу спирається на прецедентності або типовості поведінки, популярності певного поняття чи явища, що було б знайомим для молодого арабського населення. Наприклад, голлівудський актор Леонардо Дікапріо відомий під прізвиськом "*abū taytānīk*" (досл.: батько Титаніка): "*ishtahara bi-anna-h abū taytānīk*" (він прославився як батько Титаніка).

У молодіжних спільнотах студент, який готується до складання випускних іспитів, може називатися "*abū l-fāyāl*" (досл.: батько випускного іспиту). В окремих випадках може додаватися не одне слово, а словосполучення чи навіть речення глузливого змісту. Наприклад: "*abū mukhkh ḥimār*" (батько / власник мозку віслика) позначає нерозумну людину ("віслик" в арабському лінгвокультурному середовищі є частотнішим, ніж лексема "дурень"), "*abū 5 daqā'iq bkūn 'inda-k*" (любитель казати "через п'ять хвилин я буду в тебе") для позначення людини, яка завжди запізнюється (це підтверджується іконічним зображенням чоловіка, який розмовляє по телефону лежачи в ліжку) тощо [Nukat shawāri, 2019].

Іншим проявом мовної гри є навмисні іншомовні вкраплення та перемикання мовних кодів, що зумовлюють комічність повідомлення або надають йому певної експресивності, наприклад, непоодинокі вкраплення з англійської мови [Essraaa, 2019; Semicolon ;, 2019; Bāndā, 2019]:

- дієслово в заперечній формі може містити англійський інтерферент (напр., "*dūnt taṭīḥī*" (не готуйся), де "*dūnt*" є запозиченням англійського "*don't*");
- вкраплення всередині речення (додавання англійської лексеми в неочікуваний момент), наприклад: "*anta kyūt aṣlan*" (ти гарний / гарна взагалі) – запозичення "*kyūt*" від англійського "*cute*" не адаптується до правил арабської граматики, закінчення жіночого роду не додається, саме слово вважаємо молодіжним сленгом);
- вкраплення англійського слова, надрукованого латиницею, всередині речення із калькуванням англійського усталеного словосполучення (напр., "*anā fi-l-love*" (я закохався), де лексема "*love*" надрукована латиницею, а сама фраза є калькою з англійської мови "*I am in love*");
- змішування кодів усередині словосполучення (напр., "*tūū matsh hēk*" (це забагато), де "*tūū matsh*" відповідає англійському "*too much*" (забагато) та ін.).

На рівні синтаксису йорданський молодіжний сленг у мережі Facebook функціонує на основі машрикських розмовних форм арабської мови. Як і європейським мовам в неофіційній інтернет-комунікації, йому притаманна фрагментарність. Однак синтаксичні особливості йорданського сленгу, за яким він відрізняється від інших варіантів арабської мови, потребують глибшого лінгвістичного аналізу.

Отже, у нашій розвідці було встановлено, що аналіз гумористичних публікацій доцільний з огляду на те, що гумор в йорданському суспільстві сприяє розвитку та підтримці соціальних зв'язків, створює можливості для вільного вербального самовираження та креативності зрозумілою повсякденною мовою. Проведене дослідження також засвідчило високий рівень відкритості йорданського молодіжного сленгу до іншомовних запозичень, лінгвокультурних контактів, інноваційних і вже відомих засобів

розвитку мовного узусу. Це явище зумовлене багаторічним впливом англійської культури на йорданське суспільство як у реальному світі, так і в інтернет-просторі. Графічна специфіка полягає в оптимізації засобів друку, відхиленнях від усталених норм, навмисних викривленнях слів для комічного ефекту. Нерідко залучаються енантіосемія, обсценізм та евфемізми, що мотивовано глобальними тенденціями до згурбованості мови молоді як засобу самовираження та демократизацією спілкування арабомовних користувачів у соціальних мережах.

Йорданський молодіжний сленг у соціальній мережі Facebook позначений інтенсивним використанням студентської, мережевої та запозиченої сленгової лексики. Однак випадки перемикання мовних кодів, що стосується насамперед синтаксичного рівня досліджуваного нами неформального варіанта арабської мови, потребують детальнішого вивчення та стануть предметом подальших лінгвістичних розвідок.

Список використаних джерел

1. Androutsopoulos J. From Variation to Heteroglossia in the Study of Computer-Mediated Discourse. *Digital Discourse: Language in the New Media*. Oxford : Oxford University Press, 2011. P. 277–298.
2. Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications / ed. by R. Bassiouney. Series : Studies in Semitic Languages and Linguistics. Leiden : Brill, 2010. Vol. 57. 302 p. DOI : <https://doi.org/10.1163/ej.9789004182585.i-303>.
3. Arabic in the City: Issues in Dialect Contact and Language Variation (Routledge Arabic Linguistics Series) / ed. by C. Miller, E. Al-Wer, D. Caubet, J. Watson. London ; New York : Routledge Taylor & Francis Group, 2007. 368 p.
4. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 275 p.
5. Danet B., Herring S. The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online. Oxford : Oxford University Press, 2007. 460 p.
6. Daoudi A. Globalization, Computer Mediated Communication and the Rise of e-Arabic. *Middle East Journal of Culture and Communication*. Leiden : Brill, 2011. Vol. 4(2). P. 146–163.
7. Dashti A., Dashti F. Attitudes of Kuwaiti Students Towards English / Kuwaiti Arabic Code Switching in Kuwaiti Media. *Arab Journal for the Humanities*. Kuwait : Academic Publication Council, 2016. P. 305–326.
8. Dashti F., Dashti A. Morphological Adaptation of English Loanwords in Twitter: Educational Implications. *International Journal of Higher Education*. 2017. Vol. 6(3). P. 231–248. DOI : <https://doi.org/10.5430/ijhe.v6n3p231>.
9. Gawne L., Vaughan J. I can haz language play: the construction of language and identity in LOLspeak. *Proceedings of the 42nd ALS Conference*. Canberra : ANU Research Repository, 2011. P. 97–122.
10. Jarbou O. S., Al-Share B. The Effect of Dialect and Gender on the Representation of Consonants in Jordanian Chat. *Language at Internet*. 2012. Vol. 9, article 1. 19 p. URL : <https://www.languageatinternet.org/articles/2012/Jarbou> (Last accessed : 12.03.2017).
11. Khalil S. The Evolution of the Arabic Language Through Online Writing: the Explosion of 2011. Cairo : The American University in Cairo Press, 2012. 28 p.
12. Marone V. Online humour as a community-building cushioning glue. *The European Journal of Humour Research*. 2015. Vol. 3(1). P. 61–83.
13. Salem E. Loanwords in Jordanian Arabic : Ph. D. thesis / University of Manchester. Manchester, 2015. 366 p.

14. Zaki M. The Pragmatics of Arabic Religious Posts on Facebook: A Relevance-Theoretic Account. *Research in Language*. Lodz : Lodz University Press, 2017. Vol. 15(1). P. 37–60. DOI : <https://doi.org/10.1515/rela-2017-0002>.
15. Bändä. Facebook. URL : <https://www.facebook.com/CutePanda77/> ('āhīr al-duḥūl : 21.03.2019).
16. Essrraa. Facebook. URL : <https://www.facebook.com/essraaa> ('āhīr al-duḥūl : 21.03.2019).
17. Nukat shawāri'. Facebook. URL : <https://www.facebook.com/Nookaat.Shwar3> ('āhīr al-duḥūl : 21.03.2019).
18. Semicolon ;. Facebook. URL : <https://www.facebook.com/Semicolon.Cs> ('āhīr al-duḥūl : 21.03.2019).

References

- Androutsopoulos, J., 2011. From Variation to Heteroglossia in the Study of Computer-Mediated Discourse. In: C. Thurlow and K. Mroczek, eds. 2011. *Digital Discourse: Language in the New Media*. Oxford: Oxford University Press, 2011. pp. 277–298.
- Bändä, 2019. [Facebook]. Available at: <https://www.facebook.com/CutePanda77/> [Accessed 21 March 2019].
- Bassiouney, R. ed., 2010. *Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications*. Leiden: Brill. <https://doi.org/10.1163/ej.9789004182585.i-303>.
- Crystal, D., 2009. *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Danet, B. and Herring, S., 2007. *The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online*. Oxford: Oxford University Press.
- Daoudi, A., 2011. Globalization, Computer Mediated Communication and the Rise of e-Arabic. *Middle East Journal of Culture and Communication*, 4(2), pp. 146–163.
- Dashti, A. and Dashti, F., 2016. Attitudes of Kuwaiti Students Towards English / Kuwaiti Arabic Code Switching in Kuwaiti Media. *Arab Journal for the Humanities*. pp. 305–326.
- Dashti, F. and Dashti, A., 2017. Morphological Adaptation of English Loanwords in Twitter: Educational Implications. *International Journal of Higher Education*, [e-journal] 6(3), pp. 231–248. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v6n3p231>.
- Essrraa, 2019. [Facebook]. Available at: <https://www.facebook.com/essraaa> [Accessed 21 March 2019].
- Gawne, L. and Vaughan, J., 2011. I can haz language play: the construction of language and identity in LOLspeak. In: *Proceedings of the 42nd ALS Conference*. Canberra: ANU Research Repository. pp. 97–122.
- Jarbou, O. and Al-Share, B., 2012. The Effect of Dialect and Gender on the Representation of Consonants in Jordanian Chat. *Language at Internet*, [e-journal], 9(1). Available at: <https://www.languageatinternet.org/articles/2012/Jarbou> [Accessed 12 March 2019].
- Khalil, S., 2012. *The Evolution of the Arabic Language Through Online Writing: the Explosion of 2011*. Cairo: The American University in Cairo Press.
- Marone, V., 2015. Online humour as a community-building cushioning glue. *The European Journal of Humour Research*, 3(1), pp. 61–83.
- Ma'lesh, 2019. [Facebook]. Available at: <https://www.facebook.com/m3lsh97/> [Accessed 21 March 2019].
- Miller, C., Al-Wer, E., Caubet, D. and Watson, J. eds., 2007. *Arabic in the City: Issues in Dialect Contact and Language Variation (Routledge Arabic Linguistics Series)*. London – New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Nukat shawāri', 2019. [Facebook]. Available at: <https://www.facebook.com/Nookaat.Shwar3/> [Accessed 21 March 2019].
- Salem, E., 2015. *Loanwords in Jordanian Arabic*. Ph. D. University of Manchester.
- Semicolon ;. 2019. [Facebook]. Available at: <https://www.facebook.com/Semicolon.Cs/> [Accessed 21 March 2019].
- Zaki, M., 2017. The Pragmatics of Arabic Religious Posts on Facebook: A Relevance-Theoretic Account. *Research in Language*, 15(1), pp. 37–60. <https://doi.org/10.1515/rela-2017-0002>.

Надійшла до редколегії 10.12.19

A. Kucherenko, teaching assist.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
k.alina92@ukr.net

YOUTH SLANG IN JORDANIAN FACEBOOK COMMUNITIES (ON THE MATERIALS OF HUMOROUS POSTS)

This paper deals with the investigation of youth language in Jordanian Facebook communities. The analysis covered nearly 500 humorous posts containing the samples of the studied age group's language creativity online. It was also explicated that the participants of such multilingual and multicultural communities as the social media feel the urge to use specific tools of self-expression and self-identification. For this purpose, a particular language and sociocultural codes are actively utilized. The subject of investigation involves linguistic and sociolinguistic peculiarities of Jordanian youth posts in online communities. This study reveals some graphic transmission peculiarities of the slang in the informal online communication since the colloquial Arabic varieties utilized in the new media are de facto not encrypted in the official register. It is pointed out that the society's democratic aspirations, the worship of western culture and the lack of strict state control over the online communication contribute to the development of unofficial Arabic varieties on Facebook. The author focuses on the Arabic / English code mixing, the integration of the English slang lexis in the Jordanian online communication, the utilization of language play in the derivation process etc. The present study has shown the high level of openness of the Jordanian youth slang for the borrowing, language and culture contacts, innovative tools for the language change. This phenomenon is caused by the long lasting impact of the English culture on the Jordanian society both in the real world and in the web. On the other hand, it was found that the informal youth communication involving the obscene lexicon and enantiosemy preserves the world tendency to the usage of low level language as a means of self-expression in the social media.

Keywords: internet community, Jordanian Arabic, language play, language interference, youth slang, obscenity, online communication.

А. Кучеренко, ассист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина
k.alina92@ukr.net

МОЛОДЕЖНЫЙ СЛЕНГ В ИОРДАНСКИХ СООБЩЕСТВАХ В FACEBOOK (НА МАТЕРИАЛАХ ЮМОРИСТИЧЕСКИХ ПУБЛИКАЦИЙ)

Посвящается исследованию языка молодежи в иорданских сообществах сети Facebook. Проанализировано около 500 юмористических публикаций, в которых ярко отображены проявления языковой креативной деятельности изучаемой возрастной группы. Это объяснено тем, что участники таких мультикультурных сообществ, как социальные сети, имеют потребность в средствах самоидентификации и самовыражения. Для этого активно используется определенный языковой и социокультурный код. Раскрыта специфика функционирования устно-разговорной формы арабского языка, в частности молодежного сленга, в социальной сети Facebook. Предметом исследования стали собственно лингвистические и социолингвистические особенности публикаций в иорданских интернет-сообществах. Разговорные варианты арабского языка, используемые в новых медиа, де-факто не внесены в официальный регистр, потому в этом труде определены особенности графической передачи сленга в неформальном интернет-общении. Указывается, что демократические настроения в обществе, преклонение перед западной культурой и отсутствие жесткого государственного контроля за онлайн-коммуникацией способствуют развитию неофициальных разновидностей арабского языка в сети Facebook. Автор обращает внимание на смешивание кодов арабского и английского языков, интегрирование английской сленговой лексики в арабской онлайн-коммуникации, использование языковой игры при словообразовании и прочее. Это исследование свидетельствует о высокой степени открытости иорданского молодежного сленга к иноязычным заимствованиям, лингвокультурным контактам, инновационным средствам развития языкового узуса. Это явление вызвано многолетним воздействием англоязычной культуры на иорданское общество как в реальном мире, так и интернет-пространстве. С другой стороны, для неформального молодежного общения обнаружено активное употребление обсценной лексики и эвфемизмов, что подтверждает мировую тенденцию к использованию грубой речи в качестве средства самовыражения в социальных медиа.

Ключевые слова: интернет-сообщество, иорданский диалект, языковая игра, языковая интерференция, молодежный сленг, общность, онлайн-коммуникация.

УДК 811.222.1-119

О. Мазепова, д-р філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
mazepova.olena@gmail.com

МАКСИМИ ВВІЧЛИВОСТІ В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ НОСІЇВ ПЕРСЬКОЇ МОВИ

Розглянуто проблематику, пов'язану з максимами ввічливості та їхньою реалізацією в комунікативній поведінці носіїв перської мови. Стисло охарактеризовано історію вивчення максимум спілкування в західній лінгвістиці, представлені іменами Пола Грайса, Робіна Лакоффа, Джефрі Ліча, які заклали основи ефективної комунікації, актуальні і сьогодні. Запропонований Дж. Лічем принцип ввічливості, який складається з шести максимум спілкування, надихнув багатьох дослідників до зіставного вивчення комунікативної поведінки різних народів. Однією з них є грецька дослідниця перської системи ввічливості Софія Кутлак, яка запропонувала власний набір перських максимум спілкування, позначених яскравою етноспецифікою. Дослідниця визначає головну супермаксиму Манери, яка умовно відповідає перському поняттю ادب *adab* ('ввічливість', 'вихованість') і включає три максими: Поваги, Скромності і Сердечності. Ці три максими складають основу перського комунікативного кодексу. Зіставний аналіз максимум ввічливого спілкування Дж. Ліча і С. Кутлак засвідчив, що перські максими відрізняються більшою емоційністю, посиленням виявом уваги й емпатії до співрозмовника та реалізуються через самобутні, доволі відмінні від західних комунікативні стратегії і тактики. Водночас перська максима Поваги відповідає англійській максимі Схвалення, а перська максима Скромності, на відміну від однойменної в перекладі англійської максими, характеризується підкресленим самоприниженням на тлі суттєвого підвищення статусу співрозмовника. Найбільш специфічною постає перська максима Сердечності, яка об'єднує чотири максими Дж. Ліча, а саме: Такту, Великодушності, Згоди і Симпатії і передбачає використання таких комунікативних тактик, як наполегливе пропонування своїх послуг або допомоги, різноманітні запрошення, які часто мають удаваний характер, обов'язкові відмови від запропонованого тощо. Здійснений аналіз приводить до висновку, що бажання зберегти обличчя, своє і партнера по спілкуванню, в іранській комунікативній поведінці часто невід'ємне від прагнення встановлювати й підтримувати гармонійні, тривалі дружні стосунки.

Ключові слова: перська мова, комунікативна поведінка, система ввічливості, максими спілкування, міжкультурна комунікація.

Останнім часом спостерігається невпинне зростання інтересу дослідників у галузі міжкультурної комунікації до проблем, пов'язаних зі специфічними проявами комунікативної поведінки різних народів і особливо в контексті їхніх систем ввічливості. Як теоретичне, так і практичне значення таких досліджень складно переоцінити, оскільки саме міжкультурна комунікація як порівняно новітній напрям у мовознавстві вивчає процеси спілкування людей, "які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, зазвичай послуговуються різними етнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні" [Бацевич, 2007, с. 83].

Дослідження проблем спілкування в західній лінгвістиці має тривалу історію. Найвагоміший внесок у розбудову теоретичного апарату цього напрямку пов'язаний з іменами Пола Грайса, Робін Лакофф і Джефрі Ліча, які запропонували концепції певних поведінкових правил (або

мовленнєвих максимум), що їх повинні дотримуватися комуніканти під час спілкування, аби досягти запланованої комунікативної мети. Об'єктом дослідження у цій розвідці є комунікативна поведінка носіїв перської мови, предметом – максими спілкування в контексті перської системи ввічливості як головного регулятора комунікативної поведінки іранців. Метою статті є визначення змісту і специфіки функціонування перських максимум спілкування. Завдання статті: а) стисло схарактеризувати історію вивчення максимум спілкування в західній лінгвістиці; б) розглянути запропоновану дослідницею С. Кутлак концепцію максимум ввічливості, релевантну для перської комунікативної культури; в) зробити зіставний аналіз максимум ввічливості, запропонованих Дж. Лічем і С. Кутлак; г) визначити, у чому полягає етноспецифіка реалізації максимум ввічливості в контексті комунікативної поведінки носіїв перської мови. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю зіставного вивчення комунікативної поведінки представників різних мовно-